

Greiðsluafkoma ríkissjóðs janúar-september 2009

Greiðsluuppgjör ríkissjóðs fyrir fyrstu níu mánuði ársins 2009 liggur nú fyrir. Samkvæmt uppgjörinu er handbært fé frá rekstri neikvætt um tæpa 89 ma.kr., sem er 107,9 milljörðum króna lakari útkoma heldur en á sama tímabili í fyrra. Tekjur reyndust 25,3 milljörðum minni en í fyrra á meðan gjöldin jukust um 65,8 ma.kr.

Sjóðstreymi ríkissjóðs janúar-september 2005-2009

	Í milljónum króna				
	2005	2006	2007	2008	2009
Innheimtar tekjur	305 378	277 246	320 820	332 406	307 114
Greidd gjöld	233 596	233 632	268 624	318 569	384 412
Tekjujöfnuður	71 782	43 614	52 196	13 837	-77 298
Söluhagn. af hlutabr. og eignahl.	-56 755	-	- 33	- 39	-
Breyting viðskiptahreyfinga	- 446	258	-3 578	5 402	-11 390
Handbært fé frá rekstri	14 581	43 872	48 584	19 200	-88 688
Fjármunahreyfingar	45 165	-2 245	-66 480	8 540	11 826
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	59 746	41 627	-17 896	27 740	-76 862
Afborganir lána	-47 939	-38 071	-33 483	-45 486	-99 096
Innanlands	-14 056	-15 198	-22 251	-30 019	-72 747
Erlendis	-33 883	-22 873	-11 232	-15 467	-26 349
Greiðslur til LSR og LH	-2 950	-2 970	-2 970	-2 970	-
Lánsfjárfjöfnuður, brúttó	8 857	586	-54 349	-20 716	-175 958
Lántökur	11 698	24 978	58 453	208 397	158 396
Innanlands	11 698	20 362	58 277	101 710	150 945
Erlendis	-	4 616	176	106 687	7 451
Breyting á handbæru fé	20 555	25 564	4 105	187 681	-17 562

Innheimtar tekjur ríkissjóðs á fyrstu níu mánuðum ársins voru rúmlega 307 ma.kr. sem er 25 ma.kr. minna en á sama tíma árið 2008. Áætlun fjárlaga gerði ráð fyrir að tekjur tímabilsins yrðu tæpir 310 ma.kr. og er frávikið því neikvætt um 2,5 ma.kr. sem er hið minnsta frá ársbyrjun. Hér valda þó miklu þær breytingar sem gerðar voru á innheimtu fjármagnstekjuskatts á árinu og leiddu til mikils tekjuinnstreymis á fyrsta eindaganum í ágústmánuði, en ekki var gert ráð fyrir þessum breytingum í áætlun fjárlaga. Innheimtan hefur allt frá ársbyrjun verið minni en reiknað var með í áætlun fjárlaga, en eftir eindaga fjármagnstekjuskattsins í byrjun ágúst hefur frávikið þó verið lítið. Þess bera að gæta að hinar breyttu reglur, sem fela í sér ársfjórðungsleg skil á staðgreiðsluskyldum fjármagnstekjuskatti einstaklinga í stað árlegra áður, leiða til þess að innheimtutölur á síðari hluta árs 2009 eru ekki samanburðarhæfar við tölur fyrri ára nema leiðrétt sé fyrir áhrifum þessarar breytingar.

Tekjur ríkissjóðs janúar-september 2007-2009

	Milljónir króna			Breyting frá fyrra ári, %		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Skatttekjur og tryggingagjöld	291 147	301 522	268 828	12,0	3,6	-10,8
Skattar á tekjur og hagnað	104 282	115 250	110 034	18,0	10,5	-4,5
Tekjuskattur einstaklinga	60 656	64 054	59 046	10,6	5,6	-7,8
Tekjuskattur lögaðila	18 681	19 592	11 810	9,1	4,9	-39,7
Skattur á fjármagnstekjur	24 945	31 604	39 178	51,6	26,7	24,0
Eignarskattar	8 426	6 143	3 573	22,2	-27,1	-41,8
Skattar á vöru og þjónustu	142 590	141 250	116 722	7,6	-0,9	-17,4
Virðisaukaskattur	99 563	99 015	78 341	9,2	-0,6	-20,9
Vörugjöld af ökutækjum	8 085	6 711	1 469	-2,1	-17,0	-78,1
Vörugjöld af bensíni	7 076	6 848	8 394	2,5	-3,2	22,6
Skattar á olíu	5 572	5 687	5 403	11,6	2,1	-5,0
Áfengisgjald og tóbaksgjald	8 803	8 940	10 297	4,3	1,6	15,2
Aðrir skattar á vöru og þjónustu	13 491	14 049	12 818	6,0	4,1	-8,8
Tollar og aðflutningsgjöld	4 178	4 802	3 687	26,2	14,9	-23,2
Aðrir skattar	2 525	3 187	5 167	72,8	26,2	62,1
Tryggingagjöld	29 146	30 890	29 646	6,0	6,0	-4,0
Fjárframlög	853	331	420	-3,6	-61,2	27,2
Aðrar tekjur	21 890	27 797	37 397	38,7	27,0	34,5
Sala eigna	6 930	2 756	469	-	-	-
Tekjur alls	320 820	332 406	307 115	15,7	3,6	-7,6

Skatttekjur og tryggingagjöld námu tæplega 269 ma.kr. sem er 10,8% samdráttur að nafnvirði eða 24,1% að raunvirði miðað við hækkun almenns verðlags (VNV án húsnæðis). Skattar á tekjur og hagnað námu 110 ma.kr. og drógust saman um 4,5% að nafnvirði og 18,7% að raunvirði samanborið við fyrstu níu mánuði ársins 2008.

Tekjuskattur einstaklinga nam 5,7 ma.kr. í mánuðinum. Þar af voru 290 milljónir króna 8% viðbótarskattur á mánaðartekjur yfir 700 þús.kr. sem gildi tók 1. júlí sl. Uppgjör á innheimtu útsvari ársins 2008 fór fram í september og leiddi uppgjörið að þessu sinni til tæplega eins milljarðs króna greiðslu úr ríkissjóði til sveitarfélaga, sem kemur til frádráttar á tekjuskatti mánaðarins og skýrir óvenjulaga niðurstöðu fyrir tekjuskattinn í september. Tekjuskattur lögaðila var 1,2 ma.kr. í september og 11,8 ma.kr. alls frá ársbyrjun. Innheimtur fjármagnstekjuskattur í mánuðinum var einnig 1,2 ma.kr. en hafði verið 9,3 ma.kr. í ágúst, en þá kom til 8,2 ma. skattur á fjármagnstekjur fyrri helmings ársins. Hvert gjaldtímabil er einn ársfjórðungur héðan í frá, en fyrsta gjaldtímabilið sem hinar nýju reglur giltu um var þó fyrstu tveir ársfjórðungar ársins. Skattur á staðgreiðsluskyldar fjármagnstekjur 3. ársfjórðungs er á eindaga 5. nóvember. Eignarskattar námu 0,4 ma.kr. í september og 3,6 ma.kr. alls frá ársbyrjun.

Innheimta skatta á vöru og þjónustu nam tæplega 117 ma.kr. á tímabilinu og dróst saman um 17,4% að nafnvirði á milli ára eða 29,6% að raunvirði (m.v. hækkun VNV án húsnæðis). Virðisaukaskattur, sem er stærsti hluti veltuskattanna, nam 5,8 ma.kr. í september. Frá

upphafi ársins hefur virðisaukaskattur alls skilað rúmum 78 ma.kr. í ríkissjóð og hefur hann dregist saman um 20 ma.kr. frá sama tíma 2008. Samdrátturinn nemur um 21% að nafnvirði og þriðjungi að raunvirði. Á þessu ári hefur mestur hluti innheimts virðisaukaskatts verið af sölu vöru og þjónustu innanlands en mun minna af innflutningi en í fyrra. Tveggja mánaða sveiflan í innheimtunni hefur því verið þannig í ár að í febrúar, apríl, júní og ágúst hefur innheimtan verið talsvert meiri en í hinum mánuðum. Í september var á gjalddaga fyrsti hluti virðisaukaskatts af innflutningi á tímabilinu júlí-ágúst og síðasti þriðjungur skattsins af innflutningi í maí-júní og til frádráttar því koma innskattur og endurgreiðslur.

Þegar litið er á aðra helstu liði veltutengdra skatta hafa vörugjöld af ökutækjum skilað ríkissjóði 1,5 ma.kr. tekjum á árinu sem er rúmlega fimmtungur þess sem var á sama tíma í fyrra. Vörugjöld af bensíni og díselolíu námu tæpum 13 ma.kr. Vörugjöld af bensíni jukust um 22,6% að nafnvirði á milli ára og var bensínsala meiri yfir sumarmánuðina þrjá en í fyrra. Tekjur af olíugjaldi hafa hins vegar dregist saman og er samdráttur í olíusölu milli ára, áætlaður út frá innheimtu gjaldsins það sem af er ári, um 16,7%. Gjöld á bensín og olíu voru hækkuð um 12,5% undir lok árs 2008 og hækkuð frekar í lok maí 2009. Tekjur af tollum og aðflutningsgjöldum námu 3,7 ma.kr. og tekjur af tryggingagjöldum voru rúmlega 29,6 ma.kr. sem er samdráttur um annars vegar 23,2% og hins vegar 4,0% á milli ára. Tryggingagjald var hækkað úr 5,34% í 7,00% þann 1. júlí sl. og er samdráttur undirliggjandi skattstofns nálægt 10% í janúar-september.

Aðrar rekstrartekjur ríkissjóðs (aðrar en skatttekjur og fjárframlög) jukust umtalsvert miðað við janúar-september árið 2008 og voru rúmir 37 ma.kr. sem er ríflega þriðjungs hækkun að nafnvirði. Í áætlun fjárlaga var gert ráð fyrir 23½ ma.kr. og skýrist frávikið af verulega breyttum forsendum vaxtatekjuáætlunar ársins.

Greidd gjöld námu rúmum 384 ma.kr. og jukust um 66 ma.kr. frá fyrra ári, eða 21%. Milli ára hækka vaxtagjöld ríkissjóðs mest eða um 23 ma.kr. Þá jukust útgjöld til almanna-trygginga og velferðarmála um rúman 21 ma.kr. sem skýrist að mestu af 17,1 ma.kr. aukningu útgjalda Atvinnuleysistryggingasjóðs, 3,3 ma.kr. aukningu vaxtabóta og 1,1 ma.kr. aukningu á barnabótum. Útgjöld til heilbrigðismála aukast um 7,5 ma.kr. milli ára þar sem útgjöld til Sjúkratrygginga skýra 6,8 ma.kr. Óregluleg útgjöld aukast um 2,7 ma.kr. milli ára sem skýrist að mestu af greiddum fjármagnstekjuskatti ríkissjóðs sem eykst um 1,8 ma.kr. Útgjöld til menntamála aukast um 2,2 ma.kr. milli ára, þar af útgjöld til Lánasjóðs íslenskra námsmanna um 1,1 ma.kr. og til framhaldsskóla um 1,4 ma.kr. Útgjöld til löggæslu, réttargæslu og öryggismála jukust um 1,8 ma.kr. milli ára þar sem fjárfesting Landhelgisjóðs í varðskipi og flugvél skýrir hækkunina að langstærstu leyti. Útgjöld til menningar-, íþróttar- og trúmála aukast um 1,4 ma.kr. milli ára þar sem útgjöld til RÚV skýra 483 m.kr. og viðhald og stofnkostnaður menningastofnana 411 m.kr. Útgjöld til efnahags- og atvinnumála aukast um 1,3 ma.kr. og skýrir Hafnarbótasjóður um 0,8 ma.kr. Þá aukast útgjöld til Ábyrgðasjóðs launa um 752 milljónir á milli ára. Breytingar í öðrum málaflokkum eru svo minni en þau sem áður hafa verið talin.

Lánsfjárfjöfnuður ríkissjóðs er neikvæður um 176 ma.kr. í september en var neikvæður um tæpan 21 ma.kr. á sama tíma í fyrra. Hreinn lánsfjárfjöfnuður var neikvæður um 77 ma.kr. og lækkar um 105 ma.kr. milli ára sem skýrist af verri rekstrarafkomu ríkissjóðs. Frá áramótum hefur ríkissjóður selt ríkisbréf fyrir um 154 ma.kr. en lækkað stöðu ríkisvixla um 3,1

milljarð króna. Þá tók ríkissjóður lán frá Færeyjum í mars að fjárhæð 300 milljónir danskra króna, jafnvirði 6,4 milljarða íslenskra króna. Afborganir námu 99,1 milljarði króna og er þar að stærstum hluta um að ræða innlausn ríkisbréfaflokka á gjalddaga í júní að fjárhæð 70,7 ma.kr. en ennfremur greiddi ríkissjóður upp erlend lán á gjalddaga fyrir um 26,3 ma.kr.

Gjöld ríkissjóðs janúar-september 2007-2009

	Milljónir króna			Breyting frá fyrra ári, %	
	2007	2008	2009	2008	2009
Almenn opinber þjónusta	35 667	43 939	70 419	23,2	60,3
Þar af vaxtagreiðslur	11 218	13 713	36 636	22,2	167,2
Varnarmál	593	810	1 202	36,7	48,3
Löggæsla, réttargæsla og öryggismál	11 834	14 681	16 575	24,1	12,9
Efnahags- og atvinnumál	36 206	47 242	48 618	30,5	2,9
Umhverfisvernd	2 947	3 242	3 166	10,0	-2,3
Húsnæðis- skipulags- og veitumál	320	401	476	25,4	18,7
Heilbrigðismál	69 416	77 533	85 303	11,7	10,0
Menningar- íþróttar- og trúmál	11 645	12 625	14 043	8,4	11,2
Menntamál	28 947	32 596	35 010	12,6	7,4
Almannatryggingar og velferðarmál	64 584	78 848	100 255	22,1	27,2
Óregluleg útgjöld	6 466	6 652	9 346	2,9	40,5
Gjöld alls	268 624	318 569	384 412	18,6	20,7